

Економіка

УДК 339.9:004.8

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20265256>

Штучний інтелект як фактор підвищення міжнародної конкурентоспроможності компаній

Мезенцев Єгор Миколайович

Магістр ОП “Міжнародний бізнес”

Навчально-наукового інституту міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

e-mail: egor.mezencev@gmail.com

ORCID 0009-0004-2228-0303

Прийнято: 03.02.2026 | Опубліковано: 28.02.2026

***Анотація.** У статті досліджено роль штучного інтелекту як одного з ключових чинників підвищення міжнародної конкурентоспроможності сучасних компаній у глобальному економічному середовищі. Обґрунтовано, що в умовах цифрової трансформації бізнесу штучний інтелект перестасє бути лише інструментом автоматизації окремих операцій і поступово перетворюється на стратегічний ресурс, який визначає здатність підприємств адаптуватися до змін ринкової кон'юнктури, ефективно використовувати інформаційні ресурси, формувати інноваційні бізнес-моделі та зміцнювати власні позиції на міжнародних ринках. Метою дослідження є визначення ролі штучного інтелекту*

у формуванні міжнародної конкурентоспроможності компаній та обґрунтування механізмів його впливу на трансформацію стратегічних ресурсів підприємств у глобальному бізнес-середовищі. Методологічною основою роботи є аналіз міжнародних аналітичних звітів і наукових публікацій, присвячених застосуванню штучного інтелекту у бізнесі, стратегічному управлінні, інноваційній діяльності та розвитку міжнародних бізнес-моделей. У результаті дослідження встановлено, що використання технологій штучного інтелекту сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень, покращенню прогнозування ринкових тенденцій, оптимізації витрат, автоматизації бізнес-процесів, розвитку персоналізованих продуктів і послуг, а також прискоренню інноваційної діяльності підприємств. Доведено, що інтеграція штучного інтелекту у стратегічне управління формує новий тип ресурсної бази компанії, у межах якої ключового значення набувають дані, аналітичні алгоритми, цифрова інфраструктура та здатність організації швидко трансформувати власні управлінські й операційні процеси. Визначено, що штучний інтелект впливає на міжнародну конкурентоспроможність компаній через підвищення продуктивності праці, розвиток динамічних здібностей, розширення можливостей масштабування бізнесу, удосконалення клієнтського сервісу та формування нових джерел доходу. Практичне значення дослідження полягає у систематизації основних напрямів впливу штучного інтелекту на конкурентні переваги підприємств і визначенні механізмів його інтеграції у систему стратегічного управління. Отримані результати можуть бути використані для подальших досліджень цифрової трансформації міжнародного бізнесу та розроблення прикладних підходів до зміцнення конкурентних позицій компаній у глобальній економіці.

Ключові слова: штучний інтелект; міжнародна конкурентоспроможність компаній; стратегічні ресурси підприємства; цифрова трансформація бізнесу; інноваційні бізнес-моделі; стратегічне управління.

Artificial intelligence as a factor in enhancing companies' international competitiveness

Miezientsev Yehor

Graduate of the Master's Program in International Business,
Educational and Scientific Institute of International Relations,
Taras Shevchenko National University of Kyiv,

e-mail: egor.mezencev@gmail.com,

ORCID 0009-0004-2228-0303

Abstract. *The paper investigates the significance of artificial intelligence as one of the major factors contributing to the international competitiveness of contemporary companies in the global economic landscape. It is contended that artificial intelligence transitions from a mere tool for automating individual operations to a strategic resource that dictates the capacity of enterprises to adapt to market fluctuations, effectively leverage information resources, create innovative business models, and fortify their positions in international markets in the context of digital business transformation. The objective of the investigation is to ascertain the extent to which artificial intelligence influences the international competitiveness of businesses and to provide evidence of the mechanisms by which it influences the transformation of strategic resources in the global business environment. The study's methodological foundation is derived from an*

examination of international analytical reports and scientific publications that focus on the application of artificial intelligence in business, strategic management, innovation, and the development of international business models. The research determined that the implementation of artificial intelligence technologies enhances the effectiveness of management decisions, optimizes costs, automates business processes, develops personalized products and services, and accelerates corporate innovation. Additionally, it enhances the forecasting of market trends. The integration of artificial intelligence into strategic management has been shown to establish a novel corporate resource base. This base is characterized by the organization's capacity to rapidly transform its own management and operational processes, as well as data, analytical algorithms, and digital infrastructure. The international competitiveness of companies is influenced by artificial intelligence, which enhances labor productivity, develops dynamic capabilities, expands opportunities for business scalability, improves customer service, and generates new revenue streams. The study's practical significance is found in its systematic organization of the primary areas of artificial intelligence's influence on the competitive advantages of companies and the identification of mechanisms for its integration into the strategic management system. The results acquired can be utilized to conduct additional research on the digital transformation of international business and to develop practical strategies for enhancing the competitiveness of companies in the global economy.

Keywords: *artificial intelligence; international competitiveness of companies; strategic resources of the enterprise; digital business transformation; innovative business models; strategic management.*

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток цифрових технологій і поширення систем штучного інтелекту суттєво змінюють механізми формування

конкурентних переваг у глобальній економіці. У сучасних умовах міжнародної конкуренції компанії дедалі активніше інтегрують AI-технології у бізнес-процеси, стратегічне планування, маркетингову аналітику та управління інноваціями. Використання штучного інтелекту дозволяє підвищити швидкість прийняття управлінських рішень, точність прогнозування ринкових тенденцій, ефективність використання ресурсів і рівень персоналізації продуктів та послуг. Унаслідок цього AI поступово перетворюється на стратегічний фактор, що визначає позиції компаній у міжнародному конкурентному середовищі. Водночас питання системного впливу штучного інтелекту на формування міжнародної конкурентоспроможності підприємств і трансформацію їхніх стратегічних ресурсів потребує подальшого наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика впливу штучного інтелекту на конкурентоспроможність компаній активно досліджується у сучасній науковій літературі з міжнародного бізнесу та стратегічного менеджменту. У наукових роботах аналізується роль AI у трансформації бізнес-процесів, підвищенні інноваційності підприємств та формуванні конкурентних переваг на глобальних ринках. Дослідники підкреслюють, що використання технологій штучного інтелекту сприяє зростанню продуктивності компаній, розширює можливості аналітики даних і забезпечує більш ефективне прийняття управлінських рішень [2; 3; 12]. У цьому контексті штучний інтелект дедалі частіше розглядається як стратегічний ресурс, який формує довгострокові конкурентні переваги підприємств [9; 11].

Окремий напрям досліджень присвячений впливу AI на інноваційний розвиток компаній та формування їхніх динамічних спроможностей. Науковці доводять, що впровадження систем штучного інтелекту стимулює інноваційну

активність підприємств, сприяє створенню нових продуктів і підвищує ефективність управління знаннями [1; 6]. Також встановлено, що використання AI сприяє розвитку інтелектуального капіталу підприємств та підвищує ефективність використання інформаційних ресурсів у процесі стратегічного управління [7].

Ще один напрям досліджень пов'язаний із вивченням ролі штучного інтелекту у формуванні конкурентних стратегій і міжнародної експансії компаній. У науковій літературі зазначається, що AI дозволяє підприємствам більш точно аналізувати ринкову кон'юнктуру, оптимізувати бізнес-процеси та розробляти нові цифрові бізнес-моделі [5; 10]. Водночас сучасні дослідження показують, що розвиток генеративного штучного інтелекту відкриває нові можливості для підвищення ефективності маркетингу, клієнтського сервісу та стратегічного управління компаніями [12].

Попри значну кількість досліджень, присвячених використанню штучного інтелекту у бізнесі, у науковій літературі відсутній цілісний підхід до пояснення його ролі саме у формуванні міжнародної конкурентоспроможності компаній. Більшість наукових робіт зосереджується на окремих аспектах застосування AI, таких як цифрова трансформація підприємств, інноваційна діяльність або автоматизація бізнес-процесів, тоді як комплексний аналіз взаємозв'язку між впровадженням штучного інтелекту, розвитком стратегічних ресурсів підприємств і їх здатністю зміцнювати позиції на глобальних ринках залишається недостатньо розробленим. Недостатньо дослідженими також є механізми, через які AI впливає на динамічні можливості компаній, масштабування бізнесу та формування довгострокових конкурентних переваг у міжнародному економічному середовищі. Саме ці аспекти потребують подальшого наукового аналізу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є визначення ролі штучного інтелекту у формуванні міжнародної конкурентоспроможності компаній та обґрунтування механізмів його впливу на трансформацію стратегічних ресурсів підприємств у глобальному бізнес-середовищі.

Дослідження проведено з метою визначення ролі штучного інтелекту у формуванні міжнародної конкурентоспроможності компаній. Матеріалами дослідження стали аналітичні звіти міжнародних організацій та консалтингових компаній, у яких представлено емпіричні дані щодо використання технологій штучного інтелекту у діяльності підприємств. До вибірки були включені аналітичні звіти, опубліковані у 2021-2025 роках, які містять інформацію про впровадження AI у стратегічне управління компаніями, інноваційну діяльність, цифрову трансформацію бізнес-процесів та розвиток міжнародних бізнес-моделей.

Формування вибірки здійснювалося за визначеними критеріями. До критеріїв включення належали наявність емпіричних даних щодо використання штучного інтелекту у компаніях, міжнародний масштаб досліджень та актуальність публікацій. До критеріїв виключення віднесено застарілі аналітичні матеріали, локальні дослідження без міжнародного контексту та джерела, що не містять статистичних або аналітичних даних щодо застосування AI у бізнесі. Аналіз відібраних матеріалів здійснювався шляхом систематизації та порівняльного узагальнення результатів досліджень з метою виявлення основних напрямів впливу штучного інтелекту на конкурентні переваги підприємств. Особлива увага приділялася таким аспектам, як вплив AI на швидкість прийняття управлінських рішень, точність прогнозування ринкових тенденцій, персоналізацію продуктів і послуг, оптимізацію витрат, інноваційність діяльності та підвищення якості

клієнтського сервісу, а також на трансформацію ресурсної бази компаній і розвиток їхніх динамічних здібностей у процесі масштабування бізнесу на міжнародних ринках.

Виклад основного матеріалу. Стрімке поширення технологій штучного інтелекту суттєво змінює механізми формування управлінських рішень у міжнародних компаніях. Якщо традиційні системи стратегічного управління базувалися переважно на ретроспективному аналізі статистичних показників, то сучасні AI-системи забезпечують можливість обробки великих масивів даних у режимі реального часу, що дозволяє підприємствам швидше реагувати на зміни ринкової кон'юнктури. Аналітичні алгоритми машинного навчання використовуються для аналізу поведінки споживачів, прогнозування попиту, оцінювання ризиків та оптимізації бізнес-процесів. У результаті управлінські рішення все більше ґрунтуються на прогнозних моделях, що підвищує їх точність і зменшує невизначеність у стратегічному плануванні.

У науковій літературі підкреслюється, що інтеграція штучного інтелекту у систему стратегічного управління підприємством формує новий тип аналітичної інфраструктури організацій. Зокрема, дослідження демонструє, що використання генеративного штучного інтелекту сприяє розвитку інноваційних сервісів, підвищує швидкість обробки інформації та дозволяє компаніям формувати нові конкурентні переваги на ринку [13]. У цьому контексті штучний інтелект розглядається не лише як технологічний інструмент, а як фактор трансформації управлінських процесів, оскільки він дозволяє інтегрувати різні інформаційні джерела у єдину систему прийняття рішень.

Подібні результати отримано й у дослідженні впливу AI на організаційні інновації. Автори доводять, що застосування алгоритмів штучного інтелекту у

стратегічному плануванні сприяє підвищенню інноваційного потенціалу підприємств, покращує здатність компаній адаптуватися до змін ринкового середовища та стимулює розвиток нових бізнес-моделей [14]. У свою чергу, аналіз ефективності інвестицій у штучний інтелект показує, що конкурентні переваги компаній проявляються у зростанні продуктивності, ефективнішому прогнозуванні попиту та покращенні управління ресурсами підприємства [20].

Значну увагу впливу штучного інтелекту на управлінські рішення приділяють також міжнародні аналітичні організації. Згідно з дослідженням McKinsey, у 2024 році понад половина компаній уже використовували AI-інструменти для аналізу даних, прогнозування попиту та підтримки управлінських рішень, причому найбільш активне впровадження технологій спостерігається у сферах маркетингу, фінансів та операційного управління [15]. Інший звіт цієї організації демонструє, що генеративний штучний інтелект може суттєво підвищити продуктивність праці у глобальній економіці завдяки автоматизації аналітичних і когнітивних процесів управління [16].

Аналогічні висновки містяться і в інших міжнародних аналітичних дослідженнях. Зокрема, звіт PwC показує, що застосування AI-технологій дозволяє підприємствам покращити точність прогнозування ринкових змін, оптимізувати витрати та підвищити ефективність стратегічного планування [17]. Дослідження Deloitte підтверджує, що інтеграція штучного інтелекту у бізнес-процеси сприяє автоматизації аналітики, пришвидшує прийняття управлінських рішень та забезпечує більш ефективне використання інформаційних ресурсів компаній [4]. Водночас глобальний індекс використання штучного інтелекту свідчить про швидке зростання масштабів впровадження AI-систем у корпоративному секторі та їхній значний вплив на трансформацію управлінських практик [8].

Комплексні дослідження розвитку штучного інтелекту також демонструють, що AI-технології відіграють дедалі важливішу роль у процесах аналізу ринкових тенденцій та формування стратегічних рішень підприємств. Так, глобальний звіт Stanford AI Index підкреслює, що компанії активно використовують алгоритми машинного навчання для аналізу поведінки споживачів і прогнозування змін попиту на ринку [18]. У свою чергу, дослідження World Economic Forum підтверджує, що штучний інтелект стає одним із ключових факторів трансформації управлінських практик і формування конкурентних стратегій компаній у глобальній економіці [19].

Узагальнення результатів міжнародних досліджень дозволяє виділити основні напрями використання штучного інтелекту у процесах управління підприємствами (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Основні напрями використання штучного інтелекту у процесах управління компаніями

Напрямок використання AI	Управлінські функції	Практичний ефект для компаній
Аналітика великих даних	Аналіз ринкових показників і поведінки споживачів	Підвищення точності стратегічних рішень
Прогнозування попиту	Моделювання ринкових тенденцій і оцінка ризиків	Зменшення невизначеності у бізнес-плануванні
Підтримка управлінських рішень	Використання AI-алгоритмів для стратегічного аналізу	Підвищення ефективності управління
Персоналізація продуктів	Аналіз клієнтських даних і формування індивідуальних пропозицій	Підвищення конкурентоспроможності
Оптимізація операційних процесів	Автоматизація аналітики та бізнес-процесів	Зниження витрат і підвищення продуктивності

Джерело: сформовано автором на основі [15; 17; 4; 8; 18; 19].

Отже, результати аналізу наукових досліджень та міжнародних аналітичних звітів демонструють, що використання штучного інтелекту суттєво підвищує ефективність управлінських рішень і покращує можливості прогнозування ринкових тенденцій. У сучасному міжнародному бізнесі AI-технології поступово перетворюються на ключовий інструмент стратегічного управління, оскільки вони надають можливість компаніям швидше пристосуватися до змін ринкового середовища, ефективніше використовувати інформаційні ресурси та формувати власні конкурентні переваги.

Використання штучного інтелекту суттєво змінює структуру та логіку функціонування бізнес-процесів міжнародних компаній. Якщо раніше цифрові технології використовувалися переважно для автоматизації окремих операцій, то сучасні системи штучного інтелекту інтегруються у ключові управлінські та виробничі процеси підприємств. У результаті відбувається комплексна трансформація організаційної діяльності, яка охоплює стратегічне планування, маркетингову аналітику, управління клієнтськими відносинами, логістику, фінансове прогнозування та інноваційну діяльність. Саме ця трансформація бізнес-процесів створює нові джерела конкурентних переваг компаній у глобальному економічному середовищі.

Наукові дослідження підтверджують, що використання технологій штучного інтелекту суттєво змінює механізми створення цінності в компаніях. Зокрема, у дослідженні доведено, що генеративний штучний інтелект дозволяє підприємствам формувати нові конкурентні переваги через поєднання сервісних інновацій і аналітики даних [13]. Автори підкреслюють, що використання AI-інструментів у маркетингу, управлінні знаннями та аналітичних процесах сприяє підвищенню

ефективності бізнес-операцій і стимулює розвиток нових бізнес-моделей. У результаті компанії отримують можливість швидше адаптувати свої продукти та послуги до змін ринкового попиту.

Інші дослідження також демонструють, що штучний інтелект відіграє ключову роль у розвитку організаційних інновацій. Зокрема, аналіз сучасних практик використання AI у бізнесі показує, що алгоритми машинного навчання використовуються для оптимізації виробничих процесів, прогнозування попиту, управління ланцюгами постачання та автоматизації клієнтських сервісів [14]. У таких умовах інноваційні можливості компаній значною мірою залежать від їхньої здатності інтегрувати штучний інтелект у внутрішні бізнес-процеси та організаційні структури.

Важливим аспектом трансформації бізнес-процесів є використання AI-технологій для аналізу великих масивів даних і формування нових моделей управління. Застосування аналітичних алгоритмів дозволяє підприємствам здійснювати комплексний аналіз поведінки споживачів, визначати перспективні сегменти ринку та прогнозувати зміни попиту. Такі можливості сприяють підвищенню ефективності маркетингових стратегій і дозволяють компаніям формувати більш точні цінові та продуктові пропозиції. У свою чергу, дослідження ефективності інвестицій у штучний інтелект показує, що конкурентні переваги компаній починають проявлятися саме тоді, коли AI-технології інтегруються у ключові бізнес-процеси підприємств і стають частиною їх стратегічної інфраструктури [20].

Значну увагу трансформації бізнес-процесів під впливом штучного інтелекту приділяють міжнародні аналітичні організації. Згідно з дослідженням McKinsey, використання AI-технологій дозволяє компаніям значно підвищити ефективність

операційної діяльності, зменшити витрати та прискорити процес прийняття управлінських рішень [15]. Зокрема, у звіті зазначається, що генеративний штучний інтелект активно використовується для автоматизації аналітичних процесів, створення цифрового контенту, підтримки клієнтського сервісу та оптимізації бізнес-операцій.

У глобальному економічному масштабі вплив штучного інтелекту на трансформацію бізнес-процесів оцінюється як один із ключових факторів підвищення продуктивності. За оцінками McKinsey Global Institute, використання генеративного штучного інтелекту може забезпечити значне зростання продуктивності праці завдяки автоматизації інтелектуальних завдань і оптимізації управлінських процесів [16]. Це створює нові можливості для підвищення ефективності діяльності підприємств і розвитку інноваційних бізнес-моделей.

Результати інших міжнародних досліджень також підтверджують значний вплив штучного інтелекту на формування конкурентних переваг компаній. Зокрема, аналітичний звіт PwC демонструє, що використання AI-технологій дозволяє підприємствам підвищити ефективність операційної діяльності, оптимізувати витрати та створювати нові цифрові продукти і послуги [17]. У свою чергу, дослідження Deloitte показує, що інтеграція штучного інтелекту у бізнес-процеси сприяє розвитку нових організаційних моделей, підвищенню продуктивності праці та формуванню інноваційних стратегій розвитку компаній [4].

Зростання масштабів використання штучного інтелекту у бізнесі підтверджується і результатами глобальних аналітичних досліджень. Так, відповідно до Global AI Adoption Index, дедалі більша кількість компаній використовує AI-технології для автоматизації бізнес-процесів, управління

клієнтськими відносинами та оптимізації логістичних операцій [8]. Аналогічні тенденції відображені у звіті Stanford AI Index, який демонструє, що корпоративний сектор активно інвестує у розвиток AI-технологій з метою підвищення ефективності бізнес-процесів і створення нових конкурентних переваг [18].

Важливим напрямом трансформації бізнес-процесів є використання штучного інтелекту для створення інноваційних продуктів і сервісів. Алгоритми машинного навчання дозволяють компаніям розробляти персоналізовані продукти, адаптовані до індивідуальних потреб клієнтів, що значно підвищує конкурентоспроможність підприємств на глобальному ринку. Крім того, використання AI-технологій сприяє розвитку цифрових платформ, які забезпечують нові механізми взаємодії між компаніями та споживачами. У цьому контексті штучний інтелект поступово перетворюється на один із впливових факторів формування інноваційних екосистем у міжнародному бізнесі.

Узагальнення результатів досліджень дозволяє систематизувати основні напрями трансформації бізнес-процесів під впливом штучного інтелекту (Таблиця 2).

Таблиця 2.

Основні напрями трансформації бізнес-процесів компаній під впливом штучного інтелекту

Напрямок трансформації	Характеристика змін	Ефект для конкурентоспроможності
Автоматизація операційних процесів	Використання AI для обробки даних, управління виробництвом і логістикою	Підвищення продуктивності та зниження витрат
Аналітика клієнтських даних	Аналіз поведінки споживачів і персоналізація продуктів	Підвищення якості сервісу та лояльності клієнтів

Інноваційні продукти і сервіси	Розроблення нових цифрових продуктів на основі AI	Формування нових джерел доходу
Оптимізація бізнес-моделей	Інтеграція AI у стратегічне управління компаніями	Підвищення гнучкості та адаптивності підприємств
Розвиток цифрових платформ	Використання AI для управління цифровими екосистемами	Посилення позицій компаній на міжнародних ринках

Джерело: сформовано автором на основі [13; 14; 20; 15; 17; 4; 8; 18].

Отже, результати аналізу наукових досліджень та міжнародних аналітичних звітів свідчать, що штучний інтелект виступає одним із впливових факторів трансформації бізнес-процесів сучасних компаній. Інтеграція AI-технологій у діяльність підприємств сприяє розвитку інноваційних бізнес-моделей, підвищенню ефективності операційної діяльності та створенню нових конкурентних переваг у глобальному економічному середовищі. У сучасних умовах штучний інтелект поступово перетворюється на стратегічний ресурс, що визначає здатність компаній до інноваційного розвитку та масштабування бізнесу на міжнародних ринках.

У сучасній глобальній економіці штучний інтелект дедалі частіше розглядається не лише як технологічний інструмент автоматизації окремих операцій, а як стратегічний ресурс, який визначає здатність компаній формувати та підтримувати конкурентні позиції на міжнародних ринках. У контексті стратегічного управління штучний інтелект стає важливим елементом ресурсної бази підприємств, оскільки він забезпечує можливість ефективного використання даних, прискорює процеси прийняття управлінських рішень і сприяє формуванню нових бізнес-моделей. На відміну від традиційних інформаційних технологій, сучасні системи штучного інтелекту здатні самостійно аналізувати складні інформаційні масиви, виявляти закономірності у поведінці ринку та підтримувати

стратегічне планування діяльності компаній у динамічному міжнародному середовищі.

У науковій літературі підкреслюється, що стратегічна цінність штучного інтелекту проявляється передусім у його здатності трансформувати організаційні ресурси підприємств та посилювати їхні динамічні властивості. Дослідження показує, що компанії, які активно інтегрують генеративний штучний інтелект у свої бізнес-процеси, отримують можливість формувати інноваційні продукти та послуги, підвищувати ефективність аналітики та швидше реагувати на зміни ринкового середовища [13]. У цьому контексті штучний інтелект виступає важливим інструментом розвитку інноваційного потенціалу підприємств і сприяє формуванню нових джерел конкурентних переваг.

Аналіз сучасних досліджень свідчить, що використання AI-технологій значною мірою впливає на здатність компаній до стратегічної адаптації у глобальному економічному середовищі. Алгоритми машинного навчання використовуються для аналізу великих масивів інформації, оцінювання ризиків, прогнозування попиту та оптимізації бізнес-процесів, що дозволяє підприємствам більш ефективно використовувати свої ресурси та формувати конкурентні позиції на ринку. У дослідженні зазначається, що штучний інтелект сприяє розвитку організаційних інновацій, підвищує ефективність стратегічного планування та стимулює створення нових моделей управління компаніями [14].

Важливим аспектом стратегічної ролі штучного інтелекту є його вплив на економічні результати діяльності підприємств. Дослідження ефективності інвестицій у AI показує, що компанії, які активно використовують штучний інтелект у своїй діяльності, демонструють вищі темпи інноваційного розвитку, швидше впроваджують нові продукти і послуги та ефективніше адаптуються до

змін ринкової кон'юнктури [20]. У результаті штучний інтелект поступово перетворюється на один із ключових факторів формування стратегічних переваг підприємств у глобальній економіці.

Важливі емпіричні результати щодо ролі штучного інтелекту у формуванні міжнародної конкурентоспроможності компаній представлені у міжнародних аналітичних звітах. Зокрема, дослідження демонструє, що компанії, які активно використовують AI-технології у своїй діяльності, отримують значні переваги у сфері управління даними, аналітики ринку та стратегічного планування [15]. У звіті підкреслюється, що використання генеративного штучного інтелекту дозволяє підприємствам автоматизувати аналітичні процеси, оптимізувати бізнес-операції та прискорити процеси прийняття управлінських рішень.

У глобальному економічному масштабі вплив штучного інтелекту на конкурентоспроможність підприємств пов'язаний із підвищенням продуктивності праці та оптимізацією використання ресурсів. За оцінками досліджень, генеративний штучний інтелект здатний суттєво підвищити ефективність діяльності підприємств у різних галузях економіки завдяки автоматизації когнітивних процесів та використанню аналітичних алгоритмів [16].

Додаткові результати міжнародних досліджень підтверджують стратегічне значення штучного інтелекту для сучасних компаній. Зокрема, аналітичний звіт показує, що використання AI-технологій дозволяє підприємствам створювати нові бізнес-моделі, підвищувати ефективність управління та формувати інноваційні продукти і сервіси [17]. Дослідження також демонструє, що інтеграція штучного інтелекту у діяльність компаній сприяє розвитку нових організаційних структур, підвищенню продуктивності праці та зміцненню конкурентних позицій підприємств на міжнародних ринках [4].

Водночас глобальні аналітичні дослідження розвитку штучного інтелекту демонструють, що компанії дедалі активніше використовують AI як стратегічний ресурс. Так, згідно з Global AI Adoption Index, більшість підприємств розглядає штучний інтелект як ключовий фактор підвищення ефективності бізнесу, оптимізації операційних процесів та розвитку інноваційної діяльності [8]. Подібні тенденції відображені й у глобальному звіті AI Index, який показує, що інвестиції у штучний інтелект стрімко зростають, а корпоративний сектор активно впроваджує AI-рішення для підвищення конкурентоспроможності підприємств [18].

Крім того, сучасні тенденції розвитку глобальної економіки свідчать, що штучний інтелект дедалі більше впливає на трансформацію структури зайнятості, формування нових професійних компетентностей та розвиток цифрових бізнес-моделей. У дослідженнях зазначається, що використання AI-технологій стає одним із ключових факторів трансформації ринку праці та розвитку інноваційних секторів економіки [19]. У таких умовах компанії, які активно інтегрують штучний інтелект у свою діяльність, отримують додаткові можливості для розвитку інноваційних продуктів, розширення міжнародних ринків і підвищення ефективності управління.

Основні стратегічні функції штучного інтелекту у формуванні міжнародної конкурентоспроможності компаній узагальнено в таблиці (Таблиця 3).

Таблиця 3.

**Стратегічна роль штучного інтелекту у формуванні міжнародної
конкурентоспроможності компаній**

Стратегічна функція AI	Характеристика впливу	Економічний ефект
Підтримка стратегічних рішень	Використання аналітичних алгоритмів для прогнозування ринкових тенденцій	Підвищення ефективності управління

Інноваційний розвиток	Створення нових цифрових продуктів і сервісів	Формування нових джерел доходу
Оптимізація ресурсів	Аналіз даних і автоматизація бізнес-процесів	Зниження витрат і підвищення продуктивності
Розвиток динамічних здібностей	Адаптація компаній до змін глобального ринку	Посилення конкурентних позицій
Масштабування бізнесу	Використання AI для розвитку цифрових платформ і міжнародних бізнес-моделей	Розширення присутності на глобальних ринках

Джерело: сформовано автором на основі [13; 14; 20; 15; 17; 4; 8; 18; 19].

Отже, результати проведеного аналізу свідчать, що штучний інтелект поступово перетворюється на ключовий стратегічний ресурс сучасних компаній. Його використання забезпечує підвищення ефективності управління, стимулює інноваційний розвиток підприємств і створює нові можливості для формування конкурентних переваг у глобальному економічному середовищі. У сучасних умовах міжнародної конкуренції саме здатність компаній інтегрувати технології штучного інтелекту у свою діяльність значною мірою визначає їхню довгострокову конкурентоспроможність і потенціал розвитку на міжнародних ринках.

Висновки. Результати дослідження свідчать, що штучний інтелект є важливим фактором підвищення міжнародної конкурентоспроможності компаній. Його використання сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень, покращенню прогнозування ринкових тенденцій, трансформації бізнес-процесів та розвитку інноваційних продуктів і сервісів. Інтеграція AI у діяльність підприємств дозволяє компаніям ефективніше використовувати інформаційні ресурси, оптимізувати витрати та швидше адаптуватися до змін глобального ринкового

середовища. У сучасних умовах штучний інтелект поступово перетворюється на стратегічний ресурс, який визначає здатність компаній формувати стійкі конкурентні переваги на міжнародних ринках. Перспективи подальших досліджень пов'язані з більш детальним аналізом впливу штучного інтелекту на трансформацію міжнародних бізнес-моделей, оцінюванням економічної ефективності інвестицій у AI-технології та дослідженням ролі штучного інтелекту у формуванні нових механізмів глобальної конкуренції компаній.

Список використаних джерел

1. An M., Lin J., Benitez J. Effects of artificial intelligence usage and knowledge-based dynamic capabilities on organizational innovation: A configurational approach // Decision Support Systems. 2026. Vol. 200. Article 114573. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.dss.2025.114573>
2. Babina T., Fedyk A., He A., Hodson J. Artificial intelligence, firm growth, and product innovation // Journal of Financial Economics. 2024. Vol. 151. Article 103745. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2023.103745>
3. Buckley P. J., Elia S., Gaur A., Krakowski S., Kuivalainen O., Pedota M. Artificial intelligence and international business: Theoretical challenges, strategic implications, and research agenda // Journal of World Business. 2026. Vol. 61, No. 3. Article 101710. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2025.101710>
4. Deloitte. State of AI in the enterprise (5th ed.). Deloitte Insights, 2023. URL: <https://www.deloitte.com/uk/en/Industries/technology/research/state-of-aiin-the-enterprise-5th-edition.html> (дата звернення: 14.03.2026).
5. dos Santos J. F. P., Williamson P. J. Beyond connectivity: Artificial intelligence and the internationalisation of digital firms // Information and Organization.

2024. Vol. 34, No. 4. Article 100538.

DOI: <https://doi.org/10.1016/j.infoandorg.2024.100538>

6. Fu Y., Ni J., Fang M. The impact of artificial intelligence on digital enterprise innovation // Journal of Strategy & Innovation. 2025. Vol. 36, No. 1. Article 200538. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jsinno.2025.200538>

7. Глембицький О. Аналіз ефективності застосування штучного інтелекту у формуванні інтелектуального капіталу підприємств // Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. 2024. Т. 336, № 6. С. 383–389. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-336-60>

8. IBM Institute for Business Value. Global AI adoption index 2023. IBM Corporation, 2023. URL: <https://www.scribd.com/document/737650470/IBM-Global-AI-Adoption-Index-Report-Dec-2023> (дата звернення: 14.03.2026).

9. Islam A., Islam M. A., Dal Mas F., Fijałkowska J., Rahman M., Massaro M. Configuring AI-guided sustainable competitive advantage for SMEs through business model innovation: A systematic literature review approach // Journal of Engineering and Technology Management. 2025. Vol. 78. Article 101921. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jengtecman.2025.101921>

10. Ivanova N. Artificial intelligence and competitiveness: New opportunities for the tourism business // Economy and Society. 2025. No. 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-29>

11. Jafari M., Shahbazi A., Kawsar M., Davoudi S. P. M., Janani S. The role of artificial intelligence in strategic planning and competitive advantage // International Journal of Advanced Business Studies. 2025. Vol. 4, No. 4. P. 258–276. DOI: <https://doi.org/10.59857/mvzl8684>

12. Li L., Wu M., Liu Y., Jin Y., Li Q. From opportunity to advantage: How firms can leverage generative AI affordances to drive success in competitive markets // Journal of Business Research. 2026. Vol. 206. Article 115974. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2026.115974>
13. Li L., Xu C., Zhang Q., Liu Y., Li Q. Leveraging generative AI capabilities for competitive advantage: A moderated mediation analysis of environmental dynamism and service innovation // Industrial Marketing Management. 2025. Vol. 128. P. 10–20. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2025.05.007>
14. Machucho R., Ortiz D. The impacts of artificial intelligence on business innovation: A comprehensive review of applications, organizational challenges, and ethical considerations // Systems. 2025. Vol. 13, No. 4. Article 264. DOI: <https://doi.org/10.3390/systems13040264>
15. McKinsey & Company. The state of AI in early 2024: Gen AI adoption spikes and starts to generate value. McKinsey & Company, 2024. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/quantumblack/our-insights/the-state-of-ai-2024> (дата звернення: 14.03.2026).
16. McKinsey Global Institute. The economic potential of generative AI: The next productivity frontier. McKinsey Global Institute, 2023. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/tech-and-ai/our-insights/the-economic-potential-of-generative-ai-the-next-productivity-frontier> (дата звернення: 14.03.2026).
17. PwC. Sizing the prize: What's the real value of AI for your business and how can you capitalise? PwC Global, 2023. URL: <https://www.pwc.com.au/government/pwc-ai-analysis-sizing-the-prize-report.pdf> (дата звернення: 14.03.2026).

18. Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence. AI index report 2024. Stanford University, 2024. URL: <https://hai.stanford.edu/ai-index/2024-ai-index-report> (дата звернення: 14.03.2026).
19. World Economic Forum. The future of jobs report 2025. World Economic Forum, 2025. URL: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/> (дата звернення: 14.03.2026).
20. Xiao L., Zhang Y. When do the competitive effects of artificial intelligence investment emerge? // Finance Research Letters. 2025. Vol. 86. Article 108402. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2025.108402>